

QUẢN LÝ HOẠT ĐỘNG DẠY HỌC TRỰC TUYẾN TẠI CÁC TRƯỜNG TIỂU HỌC - NGHIÊN CỨU TRƯỜNG HỢP HUYỆN PHÚ XUYỀN, HÀ NỘI

NGHIÊM THỊ NGÂN*

1. Đặt vấn đề

Hoạt động dạy học trực tuyến (DHTT) đã và đang được áp dụng rộng rãi trong số đông các cơ sở giáo dục trên toàn thế giới nói chung và ở Việt Nam nói riêng, nhất là trong thời gian đại dịch Covid 19 bùng phát. DHTT sẽ tiếp tục trở thành xu hướng được tăng cường, củng cố và dần trở thành một xu thế tất yếu trong tổ chức dạy học. Tuy nhiên, quản lý DHTT trong các nhà trường nói chung và đặc biệt là các trường tiểu tại Việt Nam nói riêng đang bộc lộ những hạn chế và là vấn đề cần được quan tâm nghiên cứu để đưa ra các biện pháp hữu hiệu. Thông qua nghiên cứu trường hợp tại huyện Phú Xuyên, thành phố Hà Nội, tác giả đề xuất các biện pháp quản lý DHTT tại các trường tiểu học một cách phù hợp với bối cảnh phát triển xã hội hiện nay.

2. Tiếp cận hoạt động dạy học trực tuyến của huyện Phú Xuyên

Khi đại dịch Covid-19 bùng phát ở nước ta, Bộ Giáo dục và Đào tạo đã chỉ đạo các cơ sở giáo dục với thông điệp “tạm dừng đến trường, không dừng học”; theo đó, học sinh phổ thông tổ chức học tập qua các kênh truyền hình và các ứng dụng internet khác. Câu chuyện về dạy và học trực tuyến đối với tất cả các bậc học mới đầu có nhiều bờ ngõ

từ người dạy, người học, các cơ sở giáo dục và các bên có liên quan.

Cùng với đó, huyện Phú Xuyên triển khai dạy và học trực tuyến trong giai đoạn dịch bệnh Covid 19 và giãn cách xã hội vẫn còn tồn tại các vấn đề tâm lý người học và người dạy chưa sẵn sàng ở mức cao nhất. Đặc biệt các đối tượng yếu thế có thể bị tụt lại phía sau khi khả năng tiếp cận trực tuyến bị hạn chế vì nhiều lý do. Hạ tầng Công nghệ thông tin, đường truyền internet, phí phần mềm DHTT và việc bồi dưỡng, hỗ trợ giáo viên để tổ chức DHTT... là những điều kiện bắt buộc, không thể thiếu. Tuy nhiên, giữa các địa phương lại thiếu đồng bộ hoặc có sự chênh lệch quá lớn giữa các vùng miền, giữa các trường. Đáng chú ý, thay đổi nhận thức trong toàn ngành Giáo dục về DHTT còn không giống nhau, nhất là ở các cấp quản lý giáo dục.

Thực tế cho thấy, việc DHTT không có kế hoạch lâu dài mà chỉ tạm thời. Vì thế, khi bùng dịch Covid-19, ngành Giáo dục mới khởi động và triển khai DHTT, khi hết dịch các trường lại ngưng. Điều này gây ra lãng phí chất xám, hệ thống dữ liệu, bài giảng trực tuyến, phương tiện, thiết bị và hệ thống

* Trường Tiểu học Minh Tân B, Phú Xuyên, Hà Nội

cơ sở vật chất...Nhu vậy, tiếp cận dạy và học trực tuyến đã bước đầu giải quyết thành công những khó khăn trong tình huống học sinh không thể học tập trung tại trường.

3. Thực trạng quản lý hoạt động dạy học trực tuyến tại các trường tiểu học - nghiên cứu trường hợp tại huyện Phú Xuyên

Huyện Phú Xuyên có 89 cơ sở giáo dục, với gần 43.000 học sinh ở 3 bậc học là mầm non, tiểu học và trung học cơ sở. Khi dịch Covid-19 bùng phát, với phương châm “Tạm dừng đến trường, không dừng học”, trong thời gian nghỉ dịch, Ngành Giáo dục huyện Phú Xuyên cùng các cán bộ, giáo viên và học sinh tiếp tục nâng cao nhận thức về phòng, chống dịch Covid-19. Công tác quản lý ở các cấp đã có nhiều biện pháp đổi mới trong đó có hoạt động DHTT ở tiểu học. Tuy nhiên, các biện pháp này chưa bảo đảm tính khả thi và chưa phù hợp với tình hình thực tiễn.

Nguyên nhân của vấn đề này xuất phát từ: (1) Nhận thức của cán bộ quản lý và giáo viên về mức độ cần thiết và tầm quan trọng của quản lý DHTT còn chưa đồng đều, đa số cán bộ quản lý và giáo viên trong nhà trường nhận thức đây chỉ là hình thức học tạm thời. (2) Các trường có xây dựng các quy chế, quy định về môi trường DHTT và áp dụng trong các tiết học trực tuyến, tuy vậy một số trường chưa thực hiện đầy đủ. Trong những tiết dạy trực tuyến, có một bộ phận không nhỏ học sinh chưa đáp ứng các chuẩn mực tham gia học trực tuyến như hay nói chuyện riêng, tự nói theo sở thích, chat riêng và thậm chí tắt camera trong quá trình học trực tuyến... (3) Việc quản lý sự chuẩn bị DHTT còn chưa sâu sát. Các học liệu điện tử, phần mềm, phương tiện... đa số cán bộ quản lý còn chưa sử dụng thành thạo, chưa hướng dẫn giáo viên cách sử dụng, tìm học liệu phục vụ cho giảng dạy và chưa có sự kiểm duyệt của quản lý nhà trường. Tình trạng

thiếu máy tính ở các lớp học là phổ biến, hầu hết giáo viên phải mang máy tính cá nhân đi sử dụng và tự sắm những trang thiết bị cần thiết, phục vụ cho việc DHTT của mình. Điều này cho thấy các trường chưa có nhiều kinh phí phục vụ cho hoạt động DHTT. (4) Khâu quản lý thực hiện DHTT của ban giám hiệu các nhà trường chưa chỉ đạo, quản lý tốt giáo viên thực hiện nghiêm túc các giờ lên lớp theo thời khóa biểu, chuẩn bị bài giảng chu đáo, sử dụng phương tiện, thiết bị, phần mềm dạy học, học liệu... phải phù hợp với đối tượng học sinh. Chưa phân rõ nhiệm vụ cho phó hiệu trưởng, tổ trưởng chuyên môn trong việc dự giờ, rút kinh nghiệm cho giáo viên. (5) Công tác kiểm tra, đánh giá DHTT có thực hiện nhưng chưa toàn diện và đồng bộ, chưa có hiệu quả và chất lượng. Đa số nhà trường chưa xây dựng các tiêu chí và thang đánh giá chất lượng giờ DHTT. Phương pháp và hình thức đánh giá cũng chưa xác lập đầy đủ và khoa học. Đa số cán bộ quản lý có ý thức và thực hiện công tác kiểm tra, đánh giá DHTT, tuy nhiên, trong thực tế lại lúng túng do thiếu quy chuẩn cho vấn đề này.

Thực trạng trên phản ánh công tác quản lý DHTT còn có nhiều hạn chế, bất cập, từ khâu tổ chức, quản lý điều hành và thực hiện DHTT; sự phân công, phân cấp trong quản lý môi trường, nội dung, phương tiện và nguồn lực DHTT còn có những bất cập, hạn chế. Đây là những nguyên nhân cơ bản và là cơ sở quan trọng để nghiên cứu đề xuất các biện pháp quản lý DHTT tại các trường tiểu học huyện Phú Xuyên, thành phố Hà Nội đạt hiệu quả, chất lượng...

4. Một số biện pháp quản lý dạy học trực tuyến tại các trường tiểu học huyện Phú Xuyên trong thời gian tới

Thứ nhất, nâng cao nhận thức cho cán bộ quản lý, giáo viên về tầm quan trọng và

sự cần thiết của quản lý hoạt động DHTT. Thường xuyên tổ chức cho cán bộ, giáo viên học tập nội quy, quy chế, phổ biến các văn bản quy định về DHTT của các cấp quản lý cũng như của nhà trường; cập nhật và phổ biến những thông tin mới nhất về tình hình dịch Covid 19 và các kế hoạch xây dựng mới thay đổi theo tình hình hiện tại. Thường xuyên tổ chức các buổi bồi dưỡng, trao đổi kinh nghiệm về đổi mới phương pháp dạy học, việc ứng dụng công nghệ thông tin, tìm và sử dụng các học liệu phù hợp để dạy cho học sinh. Tăng cường công tác kiểm tra, đánh giá theo quy chế của nhà trường. Thường xuyên tổ chức cho học sinh học tập nội quy, quy chế của lớp học trực tuyến. Phối kết hợp với cha mẹ học sinh và các lực lượng xã hội khác để từ đó cùng với nhà trường khắc phục những khó khăn, hoàn thành tốt nhiệm vụ của năm học.

Thứ hai, xây dựng môi trường DHTT thuận lợi, tạo điều kiện cho giáo viên, học sinh các nhà trường cần: có quy chế, quy định về văn hóa trong DHTT và quán triệt giáo viên không được có lời lẽ thiếu kiểm chế và không phù hợp với học sinh trong giờ học trực tuyến. Thông qua cử chỉ, lời nói, ánh mắt, nụ cười..., giáo viên cần tạo sự gần gũi, cảm giác an toàn với học sinh để các em bày tỏ những khó khăn trong học tập, trong cuộc sống của bản thân mình. Giáo viên luôn tạo bầu không khí lớp học thoải mái, nhẹ nhàng để học sinh thấy được sự thương yêu và tôn trọng của thầy cô giáo đối với các em.

Quản lý chặt chẽ các thông tin, học liệu phục vụ DHTT. Xây dựng hoặc chọn những học liệu điện tử, bài giảng, tư liệu phải có tính phù hợp, khoa học với đặc trưng bài dạy, đúng chuẩn kiến thức kỹ năng và phù hợp với đặc điểm học sinh tiểu học. Các học liệu, bài giảng, tư liệu được giáo viên chuẩn bị xong cần phải chuyển cho tổ trưởng

chuyên môn duyệt sau đó chuyển về ban giám hiệu nhà trường thẩm định.

Tạo điều kiện đầy đủ cơ sở vật chất, hỗ trợ phương tiện thiết bị và sử dụng một phần kinh phí trong nhà trường hỗ trợ cho việc DHTT. Cung cấp đầy đủ cơ sở vật chất, đường truyền internet, các phương tiện dạy học phục vụ cho DHTT. Điều động đầy đủ nhân lực, kỹ thuật viên phục vụ DHTT. Dựa vào tình hình đội ngũ trong trường, lựa chọn giáo viên có kỹ năng công nghệ thông tin để hỗ trợ hiệu trưởng quản lý DHTT.

Thứ ba, quản lý tốt khâu chuẩn bị DHTT. Kiểm tra các điều kiện bảo đảm phục vụ DHTT như hạ tầng mạng, trang thiết bị công nghệ thông tin (như máy tính, camera, máy in, máy quét), đường truyền, dịch vụ internet; tận dụng tối đa các phương tiện để hỗ trợ cho giáo viên khi DHTT. Kiểm tra sự chuẩn bị giáo án, học liệu, phương tiện dạy học... của giáo viên trước khi lên lớp. Phân công, chỉ đạo giáo viên thường xuyên dự giờ lẫn nhau để học tập, rút kinh nghiệm DHTT. Thường xuyên tổ chức các buổi họp chuyên môn gắn với chuyên đề sử dụng công nghệ thông tin, các kỹ năng sư phạm cần thiết khi DHTT; tập huấn, chia sẻ cho giáo viên cách thức thiết lập các mối quan hệ, làm quen kết nối với học sinh và phụ huynh; cách hướng dẫn học sinh về tâm thế, các vấn đề căng thẳng tâm lý, cách ứng xử các tình huống DHTT...

Thứ tư, quản lý tốt khâu thực hiện DHTT. Ban giám hiệu chỉ đạo giáo viên thực hiện nghiêm túc giờ lên lớp theo thời khóa biểu đã được duyệt, phân phối thời gian hợp lý, chuẩn bị bài giảng chu đáo, sử dụng phương tiện, thiết bị, phần mềm dạy học, học liệu... phải phù hợp với nội dung bài học, bảo đảm tính khoa học... và phải phù hợp với đối tượng học sinh. Yêu cầu bài giảng trên lớp phải thể hiện được phương

hướng đổi mới. Sau tiết học giáo viên lưu giữ và gửi lại video vừa dạy để hiệu trưởng và tổ trưởng chuyên môn đánh giá. Đồng thời, đội ngũ quản lý nhà trường tổ chức tiến hành dự giờ dưới nhiều hình thức, như: trực tiếp hoặc gián tiếp; theo kế hoạch hay đột xuất... từ đó nắm bắt được thực trạng chất lượng giờ dạy và tổ chức rút kinh nghiệm cho giáo viên và có kế hoạch bồi dưỡng cho đội ngũ này về DHTT. Thông qua cách thức đánh giá này, hiệu trưởng có căn cứ đánh giá xếp loại giờ DHTT của giáo viên và đưa vào tiêu chuẩn thi đua...

Tổ chức kiểm tra, giám sát hoạt động học tập trực tuyến của học sinh, theo đó cần xây dựng và phổ biến nội quy, quy định về nền nếp học tập trực tuyến đối với giáo viên chủ nhiệm. Hướng dẫn giáo viên chủ nhiệm phối kết hợp với giáo viên bộ môn xây dựng nội quy lớp học trực tuyến riêng cho lớp của mình. Giáo viên chủ nhiệm tổ chức họp phụ huynh khi có sự thay đổi hình thức học đối với học sinh.

Thứ năm, đổi mới, hoàn thiện công tác kiểm tra, đánh giá DHTT. Hiệu trưởng cần chỉ đạo để ban hành quy chế, quy định về DHTT; xây dựng và ban hành tiêu chuẩn đánh giá DHTT; lập và ban hành kế hoạch kiểm tra DHTT trong trường. Phân công phó hiệu trưởng, tổ trưởng chuyên môn dự giờ thăm lớp, kiểm tra hồ sơ sổ sách, giáo án và đánh giá xếp loại giờ dạy của giáo viên. Kiểm tra việc cho điểm, thực hiện chế độ kiểm tra có theo đúng hướng dẫn tại Thông tư số 22/2016/TT-BGDĐT của Bộ Giáo dục và Đào tạo đối với lớp 3, 4, 5 và Thông tư số 27/2020/TT-BGDĐT của Bộ Giáo dục và Đào tạo đối với lớp 1, 2.

5. Kết luận

DHTT có vai trò quan trọng và là hình thức dạy học theo xu hướng hiện đại, không chỉ thay thế học trực tiếp trong bối cảnh

dịch bệnh Covid-19 mà còn là một phương thức học tập có hiệu quả và chất lượng.

Trong bối cảnh chuyển đổi số trong xã hội hiện nay thì quản lý DHTT trong trường tiểu học cần được đổi mới để thích ứng và phát triển. Các biện pháp đổi mới quản lý cần có tính hệ thống, đồng bộ và logic với nhau. Cần bồi dưỡng để nâng cao năng lực và phẩm chất cho đội ngũ quản lý và giáo viên trong nhà trường; từ đó kiến tạo môi trường và các điều kiện để DHTT được triển khai, tăng cường công tác kiểm tra, giám sát và đánh giá DHTT. Các giải pháp này cần được tổ chức thực hiện thường xuyên sẽ góp phần thay đổi và nâng cao hiệu quả và chất lượng DHTT hiện nay trong trường tiểu học. □

Tài liệu tham khảo:

1. Công văn số 2345/BGDĐT-GDTH ngày 07/6/2021 của Bộ Giáo dục và Đào tạo về việc hướng dẫn xây dựng kế hoạch giáo dục của nhà trường cấp tiểu học.
2. Công văn số 3969/BGDĐT-GDTH ngày 10/9/2021 của Bộ Giáo dục và Đào tạo về hướng dẫn thực hiện chương trình giáo dục phổ thông cấp tiểu học năm học 2021 - 2022 ứng phó với dịch Covid-19.
3. Công văn số 5766/BGDĐT-GDTH ngày 13/12/2021 của Bộ Giáo dục và Đào tạo về việc hướng dẫn tổ chức dạy học, đánh giá học sinh tiểu học thực hiện Chương trình giáo dục phổ thông ứng phó dịch Covid-19.
4. Luật Giáo dục năm 2019.
5. Thông tư số 22/2016/TT-BGDĐT ngày 22/9/2016 của Bộ Giáo dục và Đào tạo về sửa đổi, bổ sung một số điều của Quy định đánh giá học sinh tiểu học ban hành kèm theo Thông tư số 30/2014/TT-BGDĐT ngày 28/8/2014 của Bộ Giáo dục và Đào tạo.
6. Thông tư số 27/2020/TT-BGDĐT ngày 04/9/2020 của Bộ Giáo dục và Đào tạo về ban hành Quy định đánh giá học sinh tiểu học.
7. Thông tư số 09/2021/TT-BGDĐT ngày 30/3/2021 của Bộ Giáo dục và Đào tạo về quản lý và tổ chức dạy học trực tuyến trong cơ sở giáo dục phổ thông và cơ sở giáo dục thường xuyên.